

ושררה וקרובה למידה של ענוות רוח על-פי דרכו של משה רבו, ענוות רוח הבאה בדעה עמוקה לפני מי הוא עמל בשימושה של תורה, בשימתה על העם ועל כל הנפש ועל כל רוח בשר איש; שלא לעצמו היה עמל ולא להנאת גופו ולא לעשות נחת רוח לכל בשר, אלא לפני מי שמידו קיבל תורה בסיני. ודומה, שיש בדוגמאות המועטות שנידונו כאן לקרב את הדעה, שבאמת גנוזה ביסודה של מסכת אבות כמין כוונה להיות ספר הדרכה בידי המנהיג הרוחני ביש-ראל המבקש להיות שְׂמֵשָׁה של תורה; לסייע בידו למצוא את שיעורה של מידה זו השווה למזג רוחו ונפשו. אפשר עלה בידינו לפתוח פתח הבנה בבחינה זו שבמסכת אבות, שראויה היא לעיון, להפוך בה, שאין אנו בני חורין להיבטל מהסתכלותה, אפילו אין בידינו ולא עלינו לגמור מלאכה זו.